

Dalende rente en beurskoersen

De rente en beurskoersen zijn vanaf juli (verder) gedaald. Meer pensioenkortingen dreigen, maar de gevolgen voor de koopkracht zijn nog gering. Dit kader onderzoekt de gevolgen voor pensioenen en koopkracht als aan het eind van het jaar de rente 0,5% en de beurskoersen 5% lager uitkomen dan in de huidige raming. (a)

In dit scenario wordt ongeveer de helft van de gepensioneerden in 2020 geconfronteerd met kleine pensioenkortingen. Bij de juni-stand voor rente en beurskoersen is het aantal gepensioneerden dat geconfronteerd wordt met een korting nog beperkt, zie paragraaf 2.2. Bij de verdere daling van de rente en beurskoersen komt echter een aantal grote fondsen, waaronder APB en PFZW, in de problemen. Gemiddeld genomen daalt de dekkingsgraad eind 2019 dan naar verwachting met ruim 6 punten. Voor ABP en PFZW zou dit betekenen dat hun dekkingsgraad onder de kritische dekkingsgraad daalt. Er is dan een voorwaardelijke korting vereist, opdat naar verwachting binnen 10 jaar wordt voldaan aan het Vereiste Eigen Vermogen (VEV). De omvang van deze kortingen in 2020 is bescheiden, doordat de kortingen naar verwachting pas per september 2020 ingaan en doordat de kortingen desgewenst over een periode van 10 jaar mogen worden gespreid. Voor 2020 resulteert daarmee een korting van 0,2 à 0,3%. Daarnaast stijgen de pensioenpremies met ongeveer 0,2%-punt door de lagere rente.

De economische gevolgen in 2020 zijn klein. Investeringen trekken aan door de lagere rente, en in het kielzog daarvan gaan de werkgelegenheid, consumptie en bbp met 0,1% omhoog. Inflatie en lonen veranderen niet. Het effect van lagere pensioenuitkeringen en hogere premies is op het niveau van de hele economie niet zichtbaar: consumptie daalt niet maar stijgt. Bij deze effecten is geen rekening gehouden met mogelijke vertrouwenseffecten: als de grootschalige maar kleine kortingen het consumentenvertrouwen schaadt kan de consumptie dalen en de bbp-groei afnemen.

Door de korting daalt de koopkracht voor gepensioneerden in 2020 met 0,1%. Dit effect is beperkt, gegeven een keuze voor het maximaal spreiden van de kortingen en doordat bijna de helft van het inkomen van gepensioneerden bestaat uit AOW. Voor gepensioneerden met meer aanvullend pensioen zijn de effecten groter, oplopend tot 0,2%. Werknemers worden op twee fronten geraakt: door de kortingen krimpen hun pensioenaanspraken op langere termijn en hogere pensioenpremies gaan ten koste van hun koopkracht op de korte termijn.

Effecten van lagere rente en beurskoersen

	Afwijkingen in 2020 in %
Contractloon bedrijven	0,0
Consumentenprijsindex (cpi)	0,0
Bbp, volume	0,1
Consumptie huishoudens, volume	0,1
Investeringen, volume	0,7
Werkgelegenheid, gewerkte uren	0,1
Koopkrachtontwikkeling, alle huishoudens, mediaan	-0,1
Koopkrachtontwikkeling, gepensioneerden, mediaan	-0,1

(a) De berekening gaat uit van een 0,5% lagere rente en 5% lagere beurskoersen in de rest van 2019 en in 2020, ten opzichte van de stand waarop de MEV is gebaseerd. ■